BM-II.059.1.614.2024.
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi interpelację nr 5822 Pana Posła Konrada Berkowicza w sprawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 czerwca 2024 r., proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2013 r. rozwiązań wynikających z art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do resortu zabezpieczenia społecznego zaczęły napływać liczne wystąpienia osób niezadowolonych z tego rozwiązania. W szczególności dotyczyło to kobiet urodzonych w roku 1953, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do tzw. wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. W 2019 r. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r. (sygn. akt P 20/16) orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w roku 1953, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do tzw. wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Przepisami ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1222) nastąpiło zgodne z wyrokiem skorygowanie mechanizmu obliczania kwot pobranych świadczeń. Dotyczyło to osób urodzonych w roku 1953, które przeszły na tzw. emeryturę wcześniejszą przyznaną na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej przed 1 stycznia 2013 r. i pobierały to świadczenie, a następnie nabyły uprawnienia do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Zawarte w ustawie sanującej rozwiązania nie spotkały się z zadowoleniem osób z innych roczników, niż objęte skutkami wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., które przeszły na wcześniejsze emerytury przed 1 stycznia 2013 r. Osoby nieusatysfakcjonowane występują do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o zmianę funkcjonujących przepisów, składając petycje, m.in. do senackiej Komisji Petycji.

Konstytucyjność obowiązujących przepisów zakwestionował zapadłym w sprawie SK 140/20 rozstrzygnięciem z dnia 4 czerwca 2024 r. Trybunał Konstytucyjny. Rozstrzygnięcie zapadło w składzie Krystyna Pawłowicz (przewodnicząca), Justyn Piskorski (sprawozdawca), Wojciech Sych, Michał Warciński oraz Andrzej Zielonacki. Sejm RP, uchwałą z 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023, w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego stwierdził, że uchwała Sejmu RP z 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dot. Justyna Piskorskiego) została podjęta z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozbawiona jest mocy prawnej i nie wywołała skutków prawnych w niej przewidzianych. Dodatkowo, Sejm w uchwale z 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023, w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego stwierdził, że funkcję Prezesa Trybunału Konstytucyjnego sprawuje osoba nieuprawniona, a w konsekwencji wszystkie decyzje proceduralne, w tym zwłaszcza wyznaczenie składów orzekających, podejmowane przez Julię Przyłębską, mogą być podważane. W konkluzji Sejm RP podniósł, że uwzględnienie w działalności organu władzy publicznej rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego wydanych z naruszeniem prawa może zostać uznane za

naruszenie zasady legalizmu przez ten organ. Uwagi te odnoszą się do sposobu i zakresu uwzględniania skutków rozstrzygnięcia, które wydał Trybunał Konstytucyjny w sprawie SK 140/20.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – bez względu na ocenę trafności argumentacji konstytucyjnej podniesionej w przywołanej sprawie przez Trybunał Konstytucyjny – postrzega poruszone zagadnienie nie tyle w perspektywie wykonania rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego, co raczej w kategoriach rozwiązania problemu określonej grupy emerytów, których świadczenia zostały ukształtowane w niekorzystny sposób w związku z przejściem przez nich na wcześniejszą emeryturę. W ocenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zagadnienie to jest doniosłe i wymaga adekwatnego do swojej wagi rozwiązania.

Zniesienie mechanizmu potrącania wynikającego z art. 25 ust. 1b wobec ubezpieczonych z roczników innych niż 1953 skutkowałoby tym, że wcześniejsi emeryci korzystaliby ze sztucznej kapitalizacji wartości emerytury powszechnej. Mimo pobierania dotychczasowego świadczenia i nieodprowadzania składek staliby się beneficjentami opóźnienia daty przejścia na emeryturę w nowym systemie. Wysokość emerytury z nowego systemu zwiększałaby się z uwagi na parametr zewidencjonowanych i waloryzowanych składek, niepomniejszonych o wypłacone emerytury wcześniejsze, oraz zmniejszanie się parametru statystycznego okresu dalszego trwania życia. Powstałaby sytuacja, w której im dłużej pobierana byłaby emerytura wcześniejsza, tym wyższa byłaby wysokość emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Taki stan rzeczy byłby sprzeczny z fundamentalną ubezpieczeniową zasadą powiązania wysokości świadczenia z wysokością odprowadzonych składek.

Należy podkreślić, że system emerytalny ma charakter repartycyjny i jest zbudowany na zasadach międzypokoleniowej solidarności. Dodatkowo, Fundusz Ubezpieczeń Społecznych jest funduszem deficytowym, który corocznie wymaga wielomiliardowych dotacji z budżetu państwa, będących gwarantem wypłacalności tego funduszu. W 2024 r. przewiduje się, że Fundusz Ubezpieczeń Społecznych będzie wymagał dotacji z budżetu państwa na poziomie ok. 72,7 mld zł. Natomiast realizacja proponowanego rozwiązania powodowałaby znaczny wzrost wydatków sektora finansów publicznych.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace analityczne o charakterze prawnym, ekonomicznym i organizacyjnym, mające określić sposób rozwiązania tej kwestii. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej współdziała w tym zakresie z Ministrem Finansów oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. O podjęciu przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzji w tej sprawie, poinformuję Pana Posła odrębnym pismem.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/